

Mand, som hed Johan Hartvig Ernst Bernstorff; det var ham, som først løste Stavnsbaandet og først gjorde sine Bønder til Arvesfæstere her i Landet, men, da han stred til dette sidste Skridt, som Bønderne til ham og tagede ham om, at han dog for Guds Skyld ikke maatte gjøre dem ulykkelige, men han svarede dem: værre I kun ganske vilige, I skulle ikke blive ulykkelige; han tvang dem da til at modtage Friheden; og siden, da de lærte at forstaae Værdien af hans Gaver, opreiste de ham af Taknemmelighed en Mindestøtte. Jeg troer, at denne Mand har foregaaet Alle med et minderværdigt Exempel, men jeg troer ogsaa, at dette netop beviser, at en i og for sig ganske fortrinlig Sag kan fra Begyndelsen staae ganske alene, og først lidt efter lidt vinde Anerkjendelse. Den ærede Indenrigsminister udtalte igaar, at han heftede, at der ikke er nogen Udsetelse til denne Gang at sætte igjennem, at Rentefoden bliver aldeles fri; ikke desto mindre skal jeg indbrømme, at den ærede Ministers Udtalelse dog i en vis Henseende har glædet mig, thi den har gjort det Indtryk paa mig, at han personlig hylde den samme Anskuelse, som han udtalte i Stændersforsamlingen 1840, men at Grunden, hvorfor han nu ikke kunde gaae ind paa en fuldstændig Frigivelse af Rentefoden, alene er den, at det er efter en Statsraadsbeslutning, at den nærværende Lov er forelagt i den Form, den nu har, i Forbindelse med den Omstændighed, at han ikke anseer det nærværende Dieblif for aldeles gunstigt til en saadan Reform. Angaaende dette Sidste kunne naturligtviis Meningerne være deelte; jeg for mit Vedkommende troer ikke, at Dieblifket er ugunstigt, og skal i den Henseende henholde mig til hvad der er udtalt af en æret Rigsdagsmand for Kjøbenhavn (M. Hage), men ialtsald troer jeg, at de Grunde, som ere udtalte af den ærede Indenrigsminister, kun ere temporære. Derover har jeg glædet mig, thi, ligesom jeg haaber, at vi til Landets Gavn i lang Tid maae beholde ham som Indenrigsminister, saa er det ogsaa mit Haab, at vi inden kort Tid ved ham ville opnaae en fuldstændig Frigivelse af Rentefoden.

Indenrigsministeren: Jeg skal blot tillade mig at berigtige en Misforstaaelse, som jeg synes der laa i den ærede sidste Talers Utringer om mit Foredrag igaar. Det er ikke min Mening, at der har fundet nogen saadan Forhandling Sted i Ministeriet, at Vedligeholdelsen af en bestemt Rentefod for Ublaas i faste Eiendomme kunde betragtes som noget Cabinetsspørgsmaal; jeg yttede blot, at dette vilde være en saa væsentlig Forandring af Lovudkastet, at jeg ikke som enkelt Minister kunde erkære, at Regjeringen vilde gaae ind derpaa, men at jeg maatte bringe Sagen til ny Forhandling i Statsraadet og muligen foredrage Hans Majestæt Kongen Spørgsmaalet, om der skulde kunne tilstaaes en fuldstændig Frigivelse af Rentefoden.

H. Hage: Der er en Forskjel imellem Mindretallet og Fleertallet i Udvalget, hvor paa jeg troer, der maa lægges nogen større Bægt, end der hidtil er gjort under denne Forhandling. Fleertallet, som vil bevare det nærværende Forhold, hvad faste Eiendomme angaaer, vil tillige opretholde det nærværende Bevillingsystem og anfører, som Grund derfor, at flige Bevillinger hidtil ere givne af vedkommende Minister, og troer derfor, at man ikke bør foretage nogen Forandring i dette Forhold; men, er der Noget, hvori den constitutionelle Forsatning heldigt adskiller sig fra den absolute, saa er det dette, at man ved den bliver fri for Bevillingsystemet; og det er derfor af allerstørste Betydning, at vi ved enhver ny Lov gjøre os det klart, at vi maae see at faae Loven saa fuldstændig og omfattende som muligt, for at undgaae Bevillingsvæsenet; thi af Bevillingsystemet fremgaaer Uligbed og Usikkerhed i Tilstanden. Naar vi skulle faae Loven til at herske i Landet, saa er det overordentlig vigtigt, at vi gaae forud med Exemplet og ikke stille Undtagelser i Udsetelse som Noget, Enhver kan opnaae, der er misforholdet med Loven og lider under dens Alemper, og saaledes i det enkelte Tilfælde unddrager sig Loven. Hvad er Grunden til, at Fleertallet i dette Forhold vil have Bevillingsvæsenet opretholdt? Kunne ikke de samme Grunde fremsføres ved en-